LITEKO Lietuvos teismų informacinė sistema

Vieša sprendimų paieška

Greita paieška Detali paieška Pagalba

Pavadinimas: [2020-06-30][nuasmeninta nutartis byloje][e2T-35-381-2020].docx
Bylos nr.: e2T-35-381/2020
Bylos rūšis: civilinė byla
Teismas: Lietuvos apeliacinis teismas
Raktiniai žodžiai:
Teisiniai terminai:
Šalys:

Vardas/Pavardė/Pavadinimas	Kodas	Byloje kaip
Univers Acier Morocco	116803	pareiškėjas
PAO „Murmanskoje morskoje parochodstvo“	0555624	suinteresuotas asmuo

Kategorijos:

13.5.2. Bylos dėl ne Europos Sąjungos teismų sprendimų pripažinimo ir vykdymo

3. CIVILINIS PROCESAS

3. CIVILINIS PROCESAS

3. CIVILINIS PROCESAS

3. CIVILINIS PROCESAS

13.5. Bylos, kuriose spręsta dėl užsienio valstybių teismų (arbitražų) sprendimų pripažinimo ir vykdymo

3.6. Tarptautinis civilinis procesas

3.6. Tarptautinis civilinis procesas

3.6. Tarptautinis civilinis procesas

3.6. Tarptautinis civilinis procesas

3.6.6. Užsienio teismų ir arbitražų sprendimų pripažinimas ir leidimas vykdyti

3.6.6. Užsienio teismų ir arbitražų sprendimų pripažinimas ir leidimas vykdyti

3.6.6. Užsienio teismų ir arbitražų sprendimų pripažinimas ir leidimas vykdyti

3.6.6. Užsienio teismų ir arbitražų sprendimų pripažinimas ir leidimas vykdyti

13. BYLOS SU TARPTAUTINIU ELEMENTU

?

Civilinė byla Nr. e2T-35-381/2020
Teisminio proceso Nr. 2-60-3-00021-2020-8
Procesinio sprendimo kategorija 3.6.6.

(S)

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

N U T A R T I S
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. birželio 30 d.
Vilnius

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Driuko (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas), Dalios Kačinskienės ir Danguolės Martinavičienės,

teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjusi **pareiškėjo Univers Acier Morocco** prašymą pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje arbitražo Londone teismo pagal LMAA (Londono jūrų teisės arbitrų asociacija) arbitražo sąlygas 2020 m. vasario 28 d. dalinį sprendimą dėl piniginių lėšų priteisimo, suinteresuotas asmuo – PAO „Murmanskoje morskoje parochodstvo“,

n u s t a t ė :

1. Pareiškėjas Univers Acier Morocco kreipėsi į Lietuvos apeliacinį teismą su prašymu pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje arbitražo Londone teismo pagal LMAA (Londono jūrų teisės arbitrų asociacija) arbitražo sąlygas (toliau – ir Londono arbitražo teismas) 2020 m. vasario 28 d. dalinį sprendimą (toliau – ir Dalinis sprendimas), kuriuo pareiškėjo naudai iš suinteresuoto asmens PAO „Murmanskoje morskoje parochodstvo“ priteista 4 100 JAV dolerių ir 114 793,40 Eur kartu su 5 proc. metinėmis palūkanomis, proporcingai apskaičiuotomis kas tris mėnesius, skaičiuojant nuo 2018 m. rugpjūčio 31 d., t. y. paskutinės mokėjimo pagal Frachtavimo sutartį dienos, iki dienos, kurią skolininkas sumokės pareiškėjui, 5 proc. metines palūkanas nuo 248 346,75 JAV dolerių pripažintų išmokų sumos, proporcingai apskaičiuotas kas tris mėnesius, skaičiuojant nuo 2018 m. rugpjūčio 31 d., t. y. paskutinės mokėjimo pagal Frachtavimo sutartį dienos, iki 2018 m. lapkričio 8 d., t. y. tos dienos, kai skolininkas šią sumą sumokėjo pareiškėjui, 16 130 Didžiosios Britanijos svarų sterlingų (GBP) arbitražo išlaidų, su sąlyga, kad jei pareiškėjas bus padengęs bet kurią dalį šių išlaidų, jis turės teisę nedelsiant atgauti iš skolininko tokią sumokėtą sumą su 5 proc. metinėmis palūkanomis, proporcingai apskaičiuotomis kas tris mėnesius, skaičiuojant nuo mokėjimo arbitražo teismui dienos iki grąžinimo dienos. Taip pat pareiškėjas prašo priteisti iš suinteresuoto asmens jo šioje byloje patirtas bylinėjimosi išlaidas.
2. Pareiškėjas nurodė, kad jam yra žinoma, jog Lietuvoje yra suinteresuotam asmeniui priklausantis turtas – iš skolininkui priklausiusio laivo „IVAN LOPATIN“ pardavimo iš varžytynių likusios nepaskirstytos piniginės lėšos, esančios antstolės V. D. depozitinėje sąskaitoje. Todėl pareiškėjas yra suinteresuotas nukreipti Londono arbitražo teismo 2020 m. vasario 28 d. dalinio sprendimo pagrindu turimą reikalavimą į suinteresuotam asmeniui priklausančias pinigines lėšas.
3. Pareiškėjas prašymą grindžia 1958 m. Niujorko konvencijos dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo (toliau – Niujorko konvencija) V straipsnio 1 ir 2 dalyje įtvirtintų pagrindų nepripažinti Londono arbitražo teismo sprendimo nebuvimu.
4. Suinteresuotas asmuo atsiliepime į prašymą nurodė su juo kategoriškai nesutinkantis, prašė jį atmesti bei atsisakyti pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje 2020 m. vasario 28 d. Londono arbitražo teismo Dalinį sprendimą. Atsiliepimas grindžiamas šiais argumentais:
   4.1. Šalys Frachtavimo sutartyje numatė arbitražinę išlygą dėl arbitražo Londone pagal LMAA (Londono jūrų teisės arbitrų asociacija) arbitražo sąlygas bei taikant BIMCO / LMAA arbitražinę išlygą. Vadovaujantis LMAA arbitražo sąlygų 8 (a) punktu šiuo arbitražiniu susitarimu yra nustatytas trijų arbitrų arbitražas. BIMCO / LMAA arbitražinėje išlygoje yra numatyta, kad ginčo nagrinėjimas arbitraže yra vykdomas pagal Jungtinės Karalystės 1996 m. arbitražo įstatymo (toliau – Jungtinės Karalystės arbitražo įstatymas) nuostatas. Šio įstatymo 16 straipsnio 4 ir 5 dalyse yra išskiriami dviejų arbitrų arbitražai bei trijų arbitrų arbitražai. Tuo atveju, jei šalys susitaria dėl dviejų arbitrų arbitražo, jis sudaromas kiekvienai šaliai ne vėliau kaip per 14 dienų terminą nuo rašytinio pranešimo dienos iš savo pusės paskiriant po arbitrą. Tuo atveju, jeigu šalys susitaria dėl trijų arbitrų arbitražo, jis sudaromas kiekvienai šaliai ne vėliau kaip per 14 dienų terminą nuo rašytinio pranešimo dienos iš savo pusės paskiriant po arbitrą bei du paskirtieji arbitrai nedelsiant paskiria trečią arbitrą, kuris yra laikytinas pirmininku. Pagal LMAA arbitražo sąlygų 7 (a) punktą arbitražo procesui bei šalių teisėms ir pareigoms yra taikomas Jungtinės Karalystės arbitražo įstatymas, išskyrus tiek, kiek LMAA arbitražo sąlygos keičia, modifikuoja ar papildo Jungtinės Karalystės arbitražo įstatymo nuostatas. LMAA arbitražo sąlygų 8 (b) punkte yra įtvirtinta modifikuota trijų arbitrų arbitražo sudarymo norma, nustatanti, jog jei arbitražą sudarys trys arbitrai, du paskirtieji arbitrai privalo nedelsdami paskirti trečiąjį arbitrą tik tuo atveju, jeigu jie negali susitarti dėl bet kokio su arbitražu susijusio klausimo, visais kitais atvejais du paskirtieji arbitrai trečiąjį arbitrą paskirti gali bet kuriuo metu, tačiau ne vėliau nei iki bet kokio svarbaus posėdžio (kuomet dėl šalių reikalavimų yra sprendžiama iš esmės, arbitražo procesas gali vykti tik jau paskyrus trečiąjį arbitrą, kuris yra laikomas pirmininku, bei kurio balsas yra lemiamas).
   4.2. Nagrinėjamu atveju arbitrai nepagrįstai ir neteisėtai nusprendė nepaskirti trečiojo arbitro bei tuo pažeidė ne tik LMAA arbitražo sąlygas bei Jungtinės Karalystės arbitražo įstatymą, bet taip pat nusprendė dėl jų kompetencijai nepriklausančio klausimo bei priėmė Dalinį

sprendimą, neatitinkantį šalių arbitražinio susitarimo. Frachtavimo sutarties šalys arbitražinėje išlygoje susitarė dėl trijų arbitrų arbitražo. Suinteresuotas asmuo neįgaliojo arbitrų spręsti už jį dėl arbitrų skaičiaus keitimo bei nedavė sutikimo pakeisti trijų arbitrų arbitražą į dviejų arbitrų. Dėl to Dalinis sprendimas neatitinka šalių arbitražinio susitarimo. Daliniu sprendimu yra išspręsta iš esmės dėl suinteresuoto asmens ieškinio bei pareiškėjo priešieškinio reikalavimų tenkinimo / atmetimo, t. y. juo byla išspręsta iš esmės. Du paskirti arbitrai gali priimti sprendimus įvairiais klausimais tik kol dar trečiasis arbitras yra nepaskirtas. Paskirti trečiąjį arbitrą du paskirtieji arbitrai gali bet kuriuo metu, tačiau privalo jį paskirti ne vėliau kaip iki bet kokio svarbaus posėdžio. Daliniame sprendime arbitrai neteisėtai susitarė apskritai neskirti trečiojo arbitro bei neteisėtai išsprendė bylą iš esmės, t. y. svarbiu klausimu, nesant paskirtam trečiajam arbitrui (Niujorko konvencijos V straipsnio
1 dalies (d) punktas).

4.3. Suinteresuotą asmenį atstovavę advokatai, patys inicijavę arbitražo procesą, suinteresuoto asmens atstovams net nežinant apie jį, bei jame už suinteresuotą asmenį pareiškę ieškinį, vėliau tiesiog metė suinteresuoto asmens atstovavimą procese, kuris dėl sunkios teisinės ir finansinės padėties negalėjo pats tinkamai veikti savo interesais bei mokėti Londono advokatams už teisines paslaugas. Tokiu būdu suinteresuotas asmuo visiškai nebuvo atstovaujamas arbitražo procese bei jame nedalyvavo ir negalėjo dalyvauti, kadangi suinteresuoto asmens „Brookes & Co“ advokatai nutraukė jo atstovavimą, atsakingi asmenys suimti Rusijos Federacijoje teisėsaugos institucijų bei jiems iškeltos baudžiamosios bylos, advokatams ir teisininkams samdyti nėra finansinių galimybių, tuo pat metu suinteresuotam asmeniui turint itin didelį kiekį vykstančių teisinių procesų dėl sumų priteisimo / išieškojimo. 2019 m. pareiškėjas bylinėjosi su suinteresuotu asmeniu ne viename procese tiek Lietuvoje, tiek Abidžane bei žinojo apie itin sunkią padėtį, į kurią pateko suinteresuotas asmuo. Pasinaudodamas itin finansiškai ir teisiškai sunkia suinteresuoto asmens padėtimi, pareiškėjas užsitikrino sau vienpusišką atstovavimą Londono arbitraže. Procese vien pareiškėjo pozicija buvo atstovaujama ir ginama, dėstant išimtinai vien pareiškėjui naudingus teiginius bei suinteresuotam asmeniui nesant atstovaujamam ir dėl to negalint atsikirsti.

4.4. Suinteresuotas asmuo niekada neatsisakė bei neatsisako arbitraže suinteresuoto asmens vardu pareikšto ieškinio reikalavimų pareiškėjui. Sprendimu arbitražas negalėjo nuspręsti dėl suinteresuoto asmens ieškinio atsisakymo ir tuo pagrindu atmesti ieškinio, nesant išreikštos suinteresuoto asmens valios, kuris nebuvo atstovaujamas ir negalėjo veikti savo interesais procese, jam nebuvo tinkamai įteikti procesiniai dokumentai bei jo atstovai nebuvo tinkamai informuoti apie arbitražą. Suinteresuotas asmuo negalėjo iš savo pusės kontroliuoti vykstančio arbitražo, jam yra nežinoma kas vyko posėdžių metu, ką tarpusavyje galėjo kalbėti ir / arba tartis pareiškėjas su arbitrais, bei kokius proceso pažeidimus ir / ar nesąžiningus veiksmus jie galėjo dar padaryti, jų niekas nekontroliavo.

4.5. Arbitražo byloje nėra duomenų apie tai, jog suinteresuotas asmuo buvo tinkamai informuotas apie arbitražą Londone, kad gavo visus arbitražo procesinius dokumentus bei kad suinteresuotam asmeniui buvo užtikrinta galimybė su jais susipažinti ir pateikti atsiliepimus. Nėra gauta duomenų, jog Dalinis sprendimas buvo tinkamai įteiktas suinteresuotam asmeniui. Suinteresuotam asmeniui teisėtai siekiant pasinaudoti įstatymo suteikiama teise į apeliaciją, jam pirma turi būti tinkamai įteiktas Dalinis sprendimas bei visi kiti reikiami procesiniai dokumentai. Suinteresuotam asmeniui yra reikalinga parūpinti tinkamą atstovavimą Jungtinėje Karalystėje, siekiant tinkamai įgyvendinti įstatymo suteikiamą teisę apskųsti Dalinį sprendimą apeliacine tvarka.

4.6. Dalinis sprendimas yra neteisėtas, priimtas grubiai pažeidžiant sąžiningo proceso principus ir imperatyviąsias teisės normas, todėl Dalinio sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarautų viešajai tvarkai (Niujorko konvencijos 5 straipsnio 2 dalies b punktas).

5. Pareiškėjas papildomuose rašytiniuose paaiškinimuose į suinteresuoto asmens atsiliepimą nurodė:

5.1. Suinteresuotas asmuo nesąžiningai cituoja tik dalį LMMA arbitražo sąlygų 8 (a) punkto ir nepateikia teismui pilno šios sąlygos teksto. LMMA arbitražo sąlygų 8 (a) punktas duoda nuorodą į 8 (b) punktą, kuriuo vadovavosi arbitrai, priimdami Dalinį sprendimą. LMAA sąlygos aiškiai numato, kad trečiasis arbitras (i) gali būti paskirtas prieš bet kokį svarbų posėdį arba (ii) privalo būti skiriamas nedelsiant, kai du paskirtieji arbitrai negali susitarti dėl bet kurio su arbitražu susijusio klausimo. Iš Dalinio sprendimo 1.6 punkto aišku, kad tarp bylai paskirtų arbitrų nesutarimų dėl ginčo esmės nebuvo, dviejų arbitrų nuomonės sutapo, todėl jie neturėjo pareigos paskirti trečiojo arbitro ir turėjo teisę priimti Dalinį sprendimą (LMAA arbitražo sąlygų 8 (b) punkto (iv) dalis).

5.2. Suinteresuotas asmuo, kol dalyvavo arbitražo procese, niekada nekėlė klausimų dėl arbitrų skaičiaus, neteikė prieštaravimų dėl to ir, dar daugiau, dviem arbitrams priėmus Dalinį sprendimą,

jo neginčijo kaip priimto netinkamos sudėties arbitražo teismo.

5.3. Suinteresuotas asmuo nesąžiningai manipuliuoja savo sunkia finansine padėtimi ir nesąžiningai bando ja pateisinti savo nedalyvavimą arbitražo procese. Tinkamam ir teisėtam procesui yra keliamas esminis reikalavimas – apie procesą bylos šaliai turi būti tinkamai pranešta. Šiuo atveju pats suinteresuotas asmuo inicijavo arbitražinį procesą Londone, pareikšdamas reikalavimą pareiškėjui, todėl abejonių, kad suinteresuotas asmuo žinojo apie procesą, nėra ir negali būti. Tai patvirtina ir arbitro susirašinėjimas su bylos šalimis. Elektroniniai laiškai buvo siunčiami ne tik advokatams, bet ir tiesiogiai pačiam suinteresuotam asmeniui veikiančiais elektroninio pašto adresais: mscomoscow@gmail.com, olgakulikova@gmail.com, maslovOV@msco.ru, radochinaov@msco.ru, kuriuos arbitrui nurodė suinteresuoto asmens advokatas. Dalinio sprendimo 4.9 punkte nurodomos faktinės aplinkybės, kurios patvirtina, kad suinteresuotam asmeniui apie procesą buvo žinoma ir arbitrai neturėjo pagrindo abejoti tuo.

5.4. Tai, kad pats suinteresuotas asmuo pripažįsta, kad nebegalėjo mokėti advokatams už atstovavimą arbitraže, patvirtina, kad apie inicijuotą procesą jam buvo žinoma ir advokatai tai darė turėdami suinteresuoto asmens įgaliojimus. Suinteresuotas asmuo neįrodė, kad „Brookes & Co“ advokatai veikė be jo žinios. Arbitražo procese šalies dalyvavimas išimtinai per advokatus nėra būtinas, todėl suinteresuotam asmeniui neturint / dėl finansinių priežasčių negalint turėti advokatų, tai nekliudė jam dalyvauti arbitraže ir ginti savo interesus. Suinteresuotas asmuo nepaaiškina, kodėl Londono arbitražo procesuose jis savo interesų negalėjo ginti, o štai Lietuvos Respublikoje vykstančiuose ginčuose (jau pripažįstant arbitražo sprendimą) aktyviai dalyvauja (tiesiogiai ir per advokatus).

5.5. Jungtinės Karalystės arbitražo įstatymo 76 straipsnis numato, kad arbitražo proceso dokumentai bylos šalims gali būti įteikti bet kokiomis veiksmingomis priemonėmis (nėra reikalavimo siųsti registruotu paštu ar įteikti asmeniškai). Informacija suinteresuotam asmeniui apie priimtą Dalinį sprendimą buvo pateikta elektroniniu paštu, yra žinoma ir suinteresuotas asmuo priešingai neįrodė.

Prašymas tenkinamas

6. Užsienio arbitražo sprendimo pripažinimas yra teisinės galios šiam sprendimui suteikimas Lietuvos Respublikoje, jo prilyginimas nacionalinio teismo ar arbitražo sprendimui. Tik pripažintas užsienio arbitražo sprendimas sukelia teisinius padarinius Lietuvos Respublikoje, įgyja *res judicata* galią ir gali būti vykdomas (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 809 straipsnio 1 dalis, Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo (toliau – KAĮ) 51 straipsnio 4 dalis). Lietuvos Respublikoje užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo sąlygas nustato 1958 m. Niujorko konvencija dėl užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo ir vykdymo (CPK 810 straipsnio 6 dalis, KAĮ 51 straipsnio 1 dalis).

7. Tiek pagal galiojančias CPK ir KAĮ nuostatas, tiek pagal suformuotą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, teismui, sprendžiančiam užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo tokį sprendimą vykdyti klausimus, suteiktos aiškiai apibrėžtos arbitražo teismo sprendimo tikrinimo galios. *Pirma*, Niujorko konvencijos V straipsnyje numatytas baigtinis galimų arbitražo teismo sprendimo nepripažinimo pagrindų sąrašas, todėl užsienio arbitražo sprendimų pripažinimo ir leidimo vykdyti procedūra reiškia Niujorko konvencijos V straipsnyje įtvirtintų pagrindų buvimo ar nebuvimo patikrinimą *(Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. sausio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-145/2002; 2011 m. liepos 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-323/2011). Antra,* net ir vertinant arbitražo teismo sprendimą remiantis Niujorko konvencijos V straipsnyje išvardytais pagrindais, teismo atliekamas vertinimas jokiais atvejais negali būti toks išsamus, kad prilygtų arbitražo teismo sprendimo ar kai kurių jame nagrinėtų klausimų peržiūrėjimui iš esmės. Taigi teismas, nagrinėjantis arbitražo teismo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti klausimą, neturi teisės nagrinėti bylą iš esmės, aiškintis, ar arbitrai teisingai nustatė faktines bylos aplinkybes, ar teisingai ištyrė bei įvertino įrodymus, ar tinkamai taikė teisės normas ir pan.

8. Bendrasis draudimas, atliekant užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo procedūrą, peržiūrėti sprendimą iš esmės, išreiškia arbitražo, kaip alternatyvaus valstybiniams teismams ginčų sprendimo būdo, esmę. Toks peržiūrėjimas reikštų, kad, nepaisant to, jog šalių ginčas išspręstas jų pasirinktu būdu, vėliau atliekama visapusiška teisminė kontrolė pakeistų alternatyvioje jurisdikcijoje priimtą sprendimą. Galimybė peržiūrėti arbitražo sprendimą paneigtų sutartinį ir privatų arbitražo procedūros pobūdį bei neleistų šalims pasinaudoti tais privalumais, kurių šalys siekė perduodamos ginčą spręsti arbitražui. Kaip yra pažymėjęs Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, efektyvaus arbitražo interesus atitinka tai, kad arbitražo sprendimų peržiūrėjimas turėtų būti ribotos apimties ir kad sprendimo panaikinimas ar atsisakymas jį pripažinti būtų galimas tik išskirtinėmis aplinkybėmis *(1999 m. birželio 1 d. sprendimas byloje Nr. C-126/97 Eco Swiss China Time Ltdv. Benneton International NV)*. Tačiau šis draudimas

nereiškia, kad teismas arbitražo sprendimo pripažinimo procese neturi susipažinti su arbitražo sprendimo turiniu ir išanalizuoti jo motyvus, siekiant įsitikinti, ar neegzistuoja Niujorko konvencijoje nustatyti arbitražo sprendimo nepripažinimo pagrindai. Draudimas iš esmės peržiūrėti užsienio arbitražo sprendimą ir teismo pareiga patikrinti atsisakymo pripažinti tokį sprendimą pagrindų buvimą sistemiškai dera ir vienas kitam neprieštarauja, nes atlikdamas tokią patikrą teismas negali pakeisti arbitražo nustatytų faktinių aplinkybių kitomis aplinkybėmis bei atlikti kitokią tų aplinkybių teisinę kvalifikaciją, nei ją atliko arbitražo teismas. Kartu šalių pasirinktas ginčo sprendimo būdas arbitražu neturėtų sukurti sąlygų pažeisti fundamentalias viešosios tvarkos taisykles, todėl užsienio arbitražo sprendimo analizė galima tokiu mastu, kiek ji skirta įvertinti galimą viešosios tvarkos pažeidimą. Jei viešosios tvarkos pažeidimas negali būti visapusiškai įvertintas vien susipažinus su arbitražo sprendimo turiniu ir šį pažeidimą lemia arbitražo neanalizuotos aplinkybės bei jo netirti įrodymai, sprendimo pripažinimą atliekantis teismas gali įtraukti į savo vertinimą faktus, kurių nevertino arbitražas, priimdamas sprendimą, ir tirti įrodymus, kurių jis netyrė *(Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-363/2014)*.

9. Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalyje yra įtvirtinti pagrindai, kurie yra taikomi tik tada, kai to reikalauja arbitražo šalis, prieš kurią yra priimtas prašomas pripažinti ir leisti vykdyti užsienio valstybės arbitražo sprendimas. Todėl būtent šiai šaliai tenka pareiga įrodyti aplinkybes, sudarančias užsienio valstybės arbitražo sprendimo nepripažinimo pagrindą. Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalis numato, kad užsienio valstybėje priimtą arbitražo sprendimą pripažinti ar vykdyti gali būti atsisakyta kai prašo ta pusė, prieš kurią jis nukreiptas, tik tada, jei ši pusė pateikia tos vietos, kur prašoma pripažinti ir vykdyti, kompetentingoms valdžios institucijoms įrodymą, kad:
(a) II straipsnyje nurodyto susitarimo pusės pagal joms taikomą įstatymą buvo kuriuo nors mastu neveiksnios arba šis susitarimas negalioja pagal įstatymą, kuriam pusės tą susitarimą subordinavo, o nesant tokio nurodymo – pagal tos šalies, kur buvo padarytas sprendimas, įstatymą, arba (b) pusei, prieš kurią padarytas sprendimas, nebuvo reikiamai pranešta apie arbitro paskyrimą ar apie arbitražo nagrinėjimą arba dėl kitų priežasčių ši pusė negalėjo pateikti savo pasiaiškinimų, arba
(c) nurodytasis sprendimas buvo padarytas dėl ginčo, kurio nenumato arbitražinis susitarimas arba neapima arbitražinio susitarimo ar arbitražinės išlygos sutartyje sąlygos, arba tame sprendime yra nuostatų tokiais klausimais, kurių neapima arbitražinis susitarimas ar arbitražinė išlyga sutartyje; tačiau jeigu nuostatai tais klausimais, kuriuos apima arbitražinis susitarimas ar išlyga, gali būti atskirti nuo tų, kurių neapima šis susitarimas ar išlyga, tai ta arbitražo sprendimo dalis, kurioje yra nuostatai arbitražinio susitarimo ar arbitražinės išlygos sutartyje apimamais klausimais, gali būti pripažįstama ir vykdoma, arba (d) arbitražo institucijos sudėtis ar arbitražo procesas neatitiko pusių susitarimo arba, nesant tokio susitarimo, neatitiko tos šalies, kurioje vyko arbitražas, įstatymų, arba (e) sprendimas pusėms dar nebuvo galutinis arba jo vykdymą panaikino ar sustabdė tos šalies, kurioje jis buvo padarytas, arba tos šalies, kurios įstatymai taikomi, kompetentinga valdžios institucija.

10. Nagrinėjamu atveju suinteresuotas asmuo savo atsiliepime tiesiogiai remiasi arbitražo sprendimo nepripažinimo pagrindu, numatytu Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies (d) punkte. Suinteresuoto asmens tvirtinimu, Frachtavimo sutarties šalys arbitražinėje išlygoje susitarė dėl trijų arbitrų arbitražo, tačiau arbitrai neteisėtai susitarė apskritai neskirti trečiojo arbitro bei neteisėtai išsprendė bylą iš esmės, t. y. svarbiu klausimu, nesant paskirtam trečiajam arbitrui.

11. Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalyje įtvirtinti užsienio valstybės arbitražo sprendimo nepripažinimo pagrindai pasižymi tuo, jog dėl jų buvimo teismas turi spręsti *ex officio*, t. y. kiekvienu atveju, nepriklausomai, ar šalis, prieš kurią nukreiptas užsienio valstybės arbitražo sprendimas, jais remiasi *(Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. sausio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-145/2002; 2002 m. sausio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-146/2002;
2011 m. liepos 8 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-323/2011)*. Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies (a) punkte nurodyta, kad arbitražo teismo sprendimą pripažinti ir vykdyti gali būti atsisakoma, kai ginčo objektas pagal šalies, kurioje prašoma pripažinti ir leisti vykdyti arbitražo teismo sprendimą, įstatymus negali būti arbitražo dalyku. Lietuvos apeliacinis teismas šioje byloje tokių aplinkybių nenustatė ir šio atsisakymo pripažinti arbitražo teismo sprendimą pagrindo buvimas nėra keliamas byloje. Arbitražo byloje, kurioje priimtą sprendimą pareiškėjas prašo pripažinti ir leisti vykdyti, nagrinėto ginčo objektas – prievolių iš Frachtavimo sutarties, sudarytos tarp ūkio subjektų, vykdymas. Pagal Lietuvos Respublikos įstatymus toks ginčas gali būti perduotas nagrinėti arbitražui, todėl abejonių dėl ginčo tarp šalių arbitruotinumo nėra (KAĮ 12 straipsnis). Vadovaujantis Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies (b) punktu, užsienio arbitražo sprendimą gali būti atsisakoma pripažinti ir leisti vykdyti tuo atveju, kai to sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarauja šios šalies viešajai tvarkai.

12. Suinteresuotas asmuo teigia, kad Dalinis sprendimas yra neteisėtas, priimtas grubiai pažeidžiant sąžiningo proceso principus ir imperatyviąsias teisės normas bei jo pripažinimas ir vykdymas prieštarautų viešajai tvarkai (Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies (b) punktas), nes suinteresuotas asmuo nežinojo apie arbitražo procesą, kurį iniciavo jo advokatai Londone, vėliau nutraukę suinteresuoto asmens atstovavimą. Tokiu būdu suinteresuotas asmuo nebuvo atstovaujamas arbitražo

procese, jame visiškai nedalyvavo ir negalėjo dalyvauti bei veikti savo interesais dėl itin finansiškai ir teisiškai sunkios padėties. Tuo nesąžiningai pasinaudodamas, pareiškėjas užsitikrino sau vienpusišką atstovavimą Londono arbitražo teisme, dėl to buvo priimtas vien pareiškėjui naudingas šališkas ir neteisėtas Dalinis sprendimas. Daliniu sprendimu nepagrįstai ir neteisėtai nuspręsta, jog suinteresuotas asmuo neva atsisakė ieškinio reikalavimų ir tuo pagrindu nuspręsta ieškinį atmesti, suinteresuotam asmeniui neišreiškus ir objektyviai negalėjus išreikšti valios dėl ieškinio reikalavimų atsisakymo. Nėra gauta duomenų apie tai, jog suinteresuotas asmuo buvo tinkamai informuotas apie arbitražą Londone, kad gavo visus arbitražo procesinius dokumentus bei kad jam buvo užtikrinta galimybė su jais susipažinti ir pateikti atsiliepimus dėl jų, taip pat nėra gauta duomenų, jog Dalinis sprendimas buvo tinkamai įteiktas suinteresuotam asmeniui. Dalinį sprendimą priėmė neteisėtos sudėties dviejų arbitrų arbitražas.

13. Atsižvelgdama į teismo pareigą *ex officio* patikrinti arbitražo sprendimo atitiktį viešosios tvarkos išlygai, taip pat į suinteresuoto asmens atsiliepime dėstomus argumentus, teisėjų kolegija pasisako dėl pagrindų atsisakyti pripažinti Londono arbitražo teismo sprendimą pagal Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies (d) punktą ir 2 dalies (b) punktą.

Dėl Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies (d) punkte numatyto arbitražo sprendimo nepripažinimo pagrindo

14. Teismų praktikoje nurodyta, kad remiantis Niujorko konvencijos V straipsnio 1 (d) dalimi, arbitražo sprendimo nepripažinimas yra galimas, kai arbitražo procesas neatitinka arbitražo šalių susitarimo arba, nesant tokio susitarimo, neatitiko tos šalies, kurioje vyko arbitražas, įstatymų. Šios nuostatos tikslas – numatyti užsienio valstybės arbitražo sprendimo nepripažinimo galimybę dėl esminių arbitražo proceso pažeidimų, kurie apima tuos atvejus, kai šalys susitaria vadovautis vienos arbitražo institucijos taisyklėmis, tačiau arbitražas vyksta remiantis kitos arbitražo institucijos taisyklėmis, arba atvejus, kai šalys susitaria dėl institucinio arbitražo taisyklių netaikymo *(Lietuvos apeliacinio teismo 2013 m. spalio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2T-57/2013).* Taigi, šios nuostatos tikslas yra apsaugoti šalį nuo atvejų, kai byla arbitraže nagrinėjama ne pagal šalių sutartas arbitražinio proceso taisykles. Tačiau smulkūs procedūriniai pažeidimai (arbitražų nešališkumo ir nepriklausomumo pareiškimų nepateikimas, preliminaraus arbitražinio proceso grafiko nesuderinimas, užsienio arbitražo teismo sprendimo suinteresuotam asmeniui nepateikimas ir pan.) nėra pakankamas pagrindas šią Niujorko konvencijos nuostatą taikyti. Teisės doktrinoje pripažįstama, kad šalys turi reikšti nesutikimą dėl bet kokio teisėto proceso (angl. *due process*) pažeidimo kuo greičiau pačiame arbitražo procese (Daniel Girsberger, Nathalie Voser, International Arbitration: Comparative and Swiss Perspectives, Schulthess Verlag; UNCITRAL 2012 Digest of Case Law on the Model Lawon International Commercial Arbitration).

15. Pareiškėjo Lietuvos apeliaciniam teismui pateiktoje 2018 m. spalio 4 d. Frachtavimo sutartyje šalys susitarė dėl ginčų sprendimo arbitraže Londone pagal LMAA (Londono jūrų teisės arbitrų asociacija) sąlygas, taikant BIMCO / LMAA išlygą. Suinteresuotas asmuo teigia, kad tokiu būdu buvo susitarta dėl trijų arbitrų arbitražo Londone. Todėl, jo tvirtinimu, prašomą pripažinti ir vykdyti Dalinį sprendimą priėmė neteisėtos sudėties – dviejų arbitrų – arbitražas.

16. Kaip teisingai nurodė suinteresuotas asmuo, LMAA oficialioje interneto svetainėje[1] yra viešai paskelbta BIMCO / LMAA arbitražinė išlyga, numatanti, jog tokiai sutarčiai, kurioje yra įtvirtinta ši BIMCO / LMAA arbitražinė išlyga, taikoma Anglijos teisė ir bet kuris ginčas, kylantis iš šios sutarties, yra sprendžiamas arbitraže Londone taikant 1996 m. Jungtinės Karalystės arbitražo įstatymą. BIMCO / LMAA arbitražinėje išlygoje taip pat numatyta, kad ginčas yra pateikiamas nagrinėti trijų arbitrų arbitražui, o arbitražo procesas vykdomas pagal jo pradėjimo metu galiojančias LMAA arbitražo sąlygas („LMAA Terms 2017“[2]). Pagal LMAA arbitražo sąlygų
7 (a) punktą arbitražo procesui bei šalių teisėms ir pareigoms yra taikomas Jungtinės Karalystės arbitražo įstatymas, išskyrus tiek, kiek LMAA arbitražo sąlygos keičia, modifikuoja ar papildo Jungtinės Karalystės arbitražo įstatymo nuostatas.

17. Pagal LMAA arbitražo sąlygų 8 (a) punktą, jei arbitražiniame susitarime numatytas šių arbitražo sąlygų taikymas, tačiau jame nėra nuostatos dėl arbitrų skaičiaus, laikoma, kad susitarime numatytas trijų arbitrų teismas, kaip nurodyta (b) punkte. Pagal LMAA arbitražo sąlygų
8 (b) punktą, laikantis arbitražinio susitarimo sąlygų, jei arbitražą sudaro trys teisėjai: (i) kiekviena šalis paskiria po vieną arbitrą ne vėliau kaip per 14 dienų nuo kitos šalies rašytinio prašymo paskirti kitą arbitrą gavimo, ii) du paskirti arbitrai gali bet kuriuo metu paskirti trečiąjį arbitrą iki bet kurio esminio posėdžio arba nedelsdami, kai jie negali susitarti bet kokiu klausimu, susijusiu su arbitražu, ir jei du arbitrai nepaskiria trečiojo arbitro per 14 dienų, kai to prašo viena iš šalių, bet kurio arbitro ar šalies prašymu teismo pirmininkas paskiria trečiąjį arbitrą, (iii) trečiasis arbitras yra skiriamas pirmininku, jeigu šalys nesusitaria kitaip, (iv) iki trečiojo arbitro paskyrimo arba jei arbitro vieta liko laisva, du pirmieji arbitrai, jei susitaria bet kuriuo klausimu, turi galią priimti su juo susijusius nutarimus, įsakymus

ar sprendimus, (v) paskyrus trečiąjį arbitrą, arbitražo nutarimai, įsakymai ir sprendimai priimami vienbalsiai arba daugumos arbitrų sprendimu, (vi) priimant sprendimus klausimais, dėl kurių sprendimas vienbalsiai ar daugumos arbitrų nebuvo priimtas, lemiamą balsą turi trečiasis arbitras.

18. Nagrinėjamu atveju, kaip nurodyta Dalinio sprendimo 1.5 punkte, arbitrai, spręsdami šalių ginčą, vadovaudamiesi LMAA arbitražo sąlygų 8 straipsnio (b) punkto (ii) ir (iv) papunkčiais, nurodė, jog jiems tarpusavyje sutariant, trečiojo arbitro jie neskyrė. Teisėjų kolegija, remdamasi šia Daliniame sprendime nurodyta aplinkybe bei LMAA arbitražo sąlygų 8 straipsnio (b) punkto (ii) ir (iv) papunkčiais, sprendžia, kad suinteresuoto asmens argumentas, jog Dalinį sprendimą bet kokiu atveju turėjo priimti trijų arbitrų sudėties arbitražas, yra nepagrįsti. LMAA sąlygos aiškiai nustato, kad du paskirti arbitrai *gali* (t. y. neprivalo) bet kuriuo metu paskirti trečiąjį arbitrą iki bet kurio esminio posėdžio arba *privalo* nedelsdami paskirti trečiąjį arbitrą, kai jie negali susitarti bet kuriuo su arbitražu susijusiu klausimu. Tai reiškia, jog du paskirti arbitrai neprivalo paskirti trečiojo arbitro, jeigu jie sutaria bet kuriuo su arbitražu susijusiu klausimu. Šią aplinkybę patvirtina ir LMAA 2 straipsnio (c) punkto nuostata, įtvirtinanti vieno, dviejų arba trijų arbitrų arbitražą, sprendžiant ginčus vadovaujantis LMAA arbitražo sąlygomis Londono arbitražo teisme. Nagrinėjamu atveju arbitrams arbitražo procese nagrinėjamais klausimais sutariant, trečiasis arbitras teisėtai bei pagrįstai nebuvo paskirtas. Minėta, šis faktas nurodytas pačiame Daliniame sprendime, todėl suinteresuoto asmens teiginiai apie privalomą trijų arbitrų sudėtį Londono arbitražo teismo išnagrinėtoje byloje bei argumentai, kad Londono arbitražo teismas bylą išnagrinėjo neteisėtos sudėties, kuri neatitiko šalių susitarimo, yra nepagrįsti.

19. Bylos duomenimis arbitražo procesą inicijavo suinteresuotas asmuo. Iš į bylą pateikto suinteresuoto asmens atstovų pranešimo pareiškėjui apie arbitražą matyti, kad suinteresuotas asmuo savo arbitru ginče paskyrė p. A. O., t. y. arbitrų skyrimo procedūra Londono arbitražo teisme suinteresuotam asmeniui buvo žinoma ir suinteresuotas asmuo ja pasinaudojo – paskyrė savo arbitrą. Suinteresuotas asmuo reikalavimo nepripažinti Londono arbitražo teismo sprendimo net ir negrindžia V straipsnio 1 dalies b) punkte numatytu pagrindu (šaliai nebuvo reikiamai pranešta apie arbitro paskyrimą ar apie arbitražo nagrinėjimą arba dėl kitų priežasčių ši pusė negalėjo pateikti savo pasiaiškinimų). Jokių įrodymų, patvirtinančių, kad suinteresuotas asmuo arbitražo proceso metu reiškė argumentus dėl netinkamo arbitražo proceso, neatitinkančio arbitražo šalių susitarimo arba šalies, kurioje vyko arbitražas, įstatymų, byloje taip pat nėra. Minėta, kad pagal LMAA arbitražo sąlygų 8 straipsnio (b) punkto (ii) papunktį, trečiasis arbitras gali būti paskirtas ir vienos iš šalių prašymu, tačiau bylos duomenys patvirtina, kad nei viena iš bylos šalių tokio prašymo neteikė. Remdamasi nurodytu, teisėjų kolegija suinteresuoto asmens argumentus dėl Niujorko konvencijos V straipsnio 1 dalies (d) punkte numatyto arbitražo sprendimo nepripažinimo pagrindo egzistavimo atmeta kaip nepagrįstus.

Dėl Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies (b) punkte numatyto arbitražo sprendimo nepripažinimo pagrindo

20. Minėta, jog vadovaujantis Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies (b) punktu užsienio arbitražo sprendimą gali būti atsisakoma pripažinti ir leisti vykdyti tuo atveju, kai to sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarauja šios šalies viešajai tvarkai.

21. Kasacinio teismo nuosekliai formuojamoje praktikoje išaiškinta, kad sąvoka „viešoji tvarka“ tarptautinio arbitražo doktrinoje ir praktikoje aiškinama kaip tarptautinė viešoji tvarka, apimanti fundamentalius sąžiningo proceso principus, taip pat imperatyviąsias teisės normas, įtvirtinančias pagrindinius ir visuotinai pripažintus teisės principus <...>. Kasacinis teismas yra pažymėjęs, kad ne bet koks prieštaravimas imperatyviosioms Lietuvos Respublikos teisės normoms gali būti laikomas pakankamu pagrindu atsisakyti pripažinti ir leisti vykdyti užsienio arbitražo sprendimą. Viešosios tvarkos pažeidimu gali būti pripažįstami atvejai, kai nustatoma, kad užsienio arbitražo sprendimo pripažinimas ir vykdymas prieštarautų Lietuvos Respublikos Konstitucijos įtvirtintiems pagrindiniams teisės principams ir moralės normoms, pripažįstamiems tarptautiniu mastu, taip pat kai arbitražo sprendimas ar arbitražinis susitarimas išgautas prievarta, apgaule ar grasinimu ir kt. <...>. Atitikties viešajai tvarkai vertinimo kriterijaus ribos formuluojamos siaurai ne tik kasacinio teismo, bet ir užsienio valstybių aukščiausiųjų teismų praktikoje. Prieštaraujančiais viešajai tvarkai gali būti laikomi tik tokie arbitražo teismo sprendimai, kurie pažeidžia fundamentalius ir aiškius teisingumo ir sąžiningumo principus, pagrindines moralės normas *(Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. birželio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-267-611/2017)*. Doktrinoje išdėstoma <…>, kad, sprendžiant dėl galimybės atsisakyti pripažinti užsienio arbitražo teismo sprendimą Niujorko konvencijos pagrindu, viešoji tvarka turi apimti kai ką daugiau nei vien tik prieštaravimą nacionalinės teisės normoms, kėsintis ar paneigti pagrindines moralines šalies vertybes, fundamentalius ekonominės santvarkos ir veiklos principus <...> *(Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. rugsėjo 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-483-421/2015; 2019 m. birželio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-182-969/2019)*.

22. Arbitražo teismai bylas nagrinėja aiškindami ir taikydami *inter alia* imperatyviąsias teisės normas. Tai reiškia, kad į viešosios tvarkos išlygos ribas paprastai nepatenka arbitražo teismo sprendimo

patikrinimas imperatyviųjų teisės normų tinkamo taikymo aspektu. Priešingas aiškinimas reikštų, kad užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo procese yra revizuojamas pats arbitražo sprendimas, kas, kaip jau minėta, nėra galima. Viešosios tvarkos išlygos taikymas galimas tik tokiu atveju, kai imperatyviųjų įstatymų normų pažeidimas yra absoliučiai akivaizdus ir juo paminamos ne bet kokios, o pačios fundamentaliausios ir reikšmingiausios valstybės ir visuomenės vertybės, pripažintos tarptautiniu lygmeniu. Tarptautinės viešosios tvarkos sampratos turinys taip aiškinamas tiek taikant nacionalinio arbitražo panaikinimo procedūrą, tiek ir sprendžiant užsienio arbitražų sprendimų pripažinimo Lietuvoje klausimą (KAĮ 50-51 straipsniai) *(Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. gegužės 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2T-50-381/2018)*. Taigi, tiek Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktika, tiek ir užsienio teismų praktika šiuo klausimu iš esmės sutampa ir lemia itin siaurą tarptautinės viešosios tvarkos išlygos aiškinimą *(Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. birželio 27 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3k-3-363/2014)*. Kartu toks aiškinimas reiškia, jog, vertindamas prašomo pripažinti arbitražo teismo sprendimo atitiktį Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies (b) punkte nurodytai viešosios tvarkos išlygai, teismas nesprendžia, ar arbitražo teismas tinkamai nustatė faktines aplinkybes ir tinkamai jas vertino, nenagrinėja, kaip buvo tiriami įrodymai arbitražo procese, taip pat nevertina, ar tinkamai buvo taikytos proceso ir materialiosios teisės normos *(Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. liepos 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-370/2012)*.

23. Pagrindinis suinteresuoto asmens argumentas, kuriuo jis įrodinėja esant pagrindą atsisakyti pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje Dalinį sprendimą aukščiau nurodytu pagrindu bei iš kurio kildina visus kitus argumentus, – tai suinteresuoto asmens nežinojimas apie arbitražo procesą. Suinteresuotas asmuo teigia, kad ieškinį jo vardu, tačiau be jo žinios Londono arbitražo teismui pateikė suinteresuotą asmenį atstovavę „Brookes & Co“ advokatai. Pastariesiems proceso eigoje nutraukus atstovavimo santykius, suinteresuotas asmuo nedalyvavo procese, nebuvo jame atstovaujamas, nebuvo informuotas apie arbitražo procesą, negavo procesinių dokumentų.

24. Minėta, kad būtent suinteresuotas asmuo inicijavo arbitražo procesą Londono arbitražo teisme, 2019 m. sausio 30 d. pareiškęs ieškinį dėl nuostolių už prastovas bei proceso Abidžano teisme išlaidų priteisimą pareiškėjo atžvilgiu. Savo ruožtu pareiškėjas Londono arbitražo teisme 2019 m. kovo 28 d. pateikė suinteresuotam asmeniui priešieškinį dėl piniginių lėšų priteisimo. Dalinio sprendimo 4.8 punkte nurodyta, kad suinteresuoto asmens atstovai „Brookes & Co“ 2019 m. gegužės 30 d. informavo Londono arbitražo teismą apie atstovavimo santykių su suinteresuotu asmeniu nutraukimą bei nurodė visus pranešimus ateityje siųsti tiesiogiai suinteresuotam asmeniui. Į bylą pateiktas 2019 m. birželio 17 d. arbitro A. O. elektroninis laiškas suinteresuotam asmeniui patvirtina, kad po suinteresuoto asmens atstovų pranešimo arbitražo teismui apie atstovavimo santykių pabaigą, arbitražo teismas kreipėsi į suinteresuotą asmenį, kuris Daliniame sprendime įvardinamas „savininku“, su prašymu informuoti, ar suinteresuotas asmuo ketina siekti savo reikalavimo užtikrinimo, paskirdamas kitą advokatą, ar jis atstovaus pats save. Dalinio sprendimo 4.9 punkte nurodytos aplinkybės patvirtina, kad suinteresuotas asmuo 2019 m. birželio 18 d. atsakė į minėtą elektroninį arbitro laišką. Teismas, atsakydamas į pastarąjį, nurodė suinteresuotam asmeniui, kad visą korespondenciją jis turi siųsti teismo bei pareiškėjo (Daliniame sprendime įvardinamu „frachtuotoju“) atstovams. 2019 m. rugpjūčio 20 d. suinteresuotas asmuo siuntė elektroninį laišką teismui bei pareiškėjui. Vėliau keletą kartų buvo keičiamasi kita korespondencija. Teismas, atsižvelgdamas į nesistemingą suinteresuoto asmens korespondenciją, 2019 m. spalio 8 d. elektroniniu laišku kreipėsi į suinteresuotą asmenį, prašydamas pastarojo informuoti teismą iki 2019 m. spalio 15 d., ar jis ketina siekti, kad procedūra pagal pareikštą ieškinį būtų tęsiama bei nurodė, kad suinteresuotam asmeniui ieškinio nebepalaikant, teismas ieškinį atmes ir nagrinės priešieškinyje iškeltus klausimus. Suinteresuotam asmeniui nepateikus atsakymo, teismas 2019 m. spalio 21 d. priėmė įpareigojantį įsakymą, kuriame pareikalavo suinteresuotą asmenį iki 2019 m. spalio 23 d. pateikti nuomonę dėl procedūros pagal pareikštą ieškinį tęsimo. Suinteresuotam asmeniui ir į šį pranešimą neatsakius, 2019 m. spalio 29 d. teismas informavo, jog laiko suinteresuotą asmenį ieškinio atsisakius, todėl jį atmes, nagrinės priešieškinį ir dėl ieškinio atmetimo bei priešieškinio spręs viename sprendime. Tuo pačiu pranešimu suinteresuotas asmuo buvo įpareigotas iki 2019 m. lapkričio 15 d. pateikti atsiliepimą į priešieškinį. 2019 m. gruodžio 11 d. teismas paskelbė procesinių dokumentų pateikimą užbaigtu bei nurodė, kad sprendimą priims remdamasis į bylą pateiktais dokumentais ir pareiškimais.

25. Teisėjų kolegijos vertinimu, aukščiau nurodytos aplinkybės bei į bylą pateiktas Londono arbitražo teismo, suinteresuoto asmens ir jį pradžioje atstovavusių advokatų susirašinėjimas elektroniniu paštu patvirtina, kad suinteresuotam asmeniui nebejotinai buvo žinoma apie jo vardu Londono arbitražo teisme inicijuotą procesą. Minėta, kad vienam iš teismo arbitrų elektroniniu paštu kreipusis į suinteresuotą asmenį, pastarasis netrukus atsakė į arbitro laišką, vėliau, teismo nurodymu elektroninius laiškus siuntė teismui bei pareiškėjo atstovams. Atsiliepime į pareiškėjo prašymą šioje byloje suinteresuotas asmuo taip pat nurodė, kad už suinteresuotą asmenį ieškinį pareiškę atstovai vėliau tiesiog metė suinteresuoto asmens atstovavimą arbitraže, nes dėl sunkios finansinės padėties suinteresuotas asmuo negalėjo mokėti Londono advokatams už teisines paslaugas. Tokiu būdu, teismo vertinimu, suinteresuotas asmuo patvirtina žinojęs apie procesą Londono arbitražo teisme. Tuo

tarpu vien tai, kad suinteresuotas asmuo vėliau pasišalino iš proceso, t. y. nebendravo su arbitrais, neatsakė į elektroninius laiškus (Dalinio sprendimo 1.2 punktas), nereiškia, kad apie procesą jam nebuvo žinoma. Iš Dalinio sprendimo 4.1 – 4.7 punktų taip pat matyti, kad pareiškėjas dėl tų pačių piniginių lėšų priteisimo inicijavo teismo procesą Abidžane, tačiau būtent suinteresuotam asmeniui nurodžius, kad ginčas tarp Frachtavimo sutarties šalių turi būti sprendžiamas Londono arbitražo teisme, Abidžano teismas atsisakė nagrinėti bylą iš esmės. Nepaisant to, suinteresuotas asmuo įvykdė dalį pareiškėjo reikalavimo, pareikšto Abidžano teisme. Šios aplinkybės tik dar kartą patvirtina suinteresuotą asmenį negalėjus nežinoti apie Londono arbitražo teisme vykstantį procesą. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad suinteresuoto asmens pozicija byloje prieštaringa – viena vertus suinteresuotas asmuo tvirtina, kad procesą Londono arbitražo teisme advokatai pradėjo jam nežinant, taigi neįgalioti, tačiau kartu nesutinka, kad ieškinys arbitraže be pagrindo nebuvo išnagrinėtas, kad ieškinio suinteresuotas asmuo neatsisakė, nors galima reikalauti išnagrinėti tik ieškinį, kuris ieškovo ar jo įgaliotų atstovų pareikštas, taip pat ir atsisakyti galima tik ieškinio reikalavimų, kurie yra pareikšti.

26. Remdamasi aukščiau nurodytomis aplinkybėmis, teisėjų kolegija taip pat atmeta suinteresuoto asmens argumentus, jog Londono arbitražo teismas, tariamai neišklausęs suinteresuoto asmens nuomonės, atmetė ieškinį. Nutarties 24 punkte nurodytos aplinkybės patvirtina, kad teismas ne kartą kreipėsi į suinteresuotą asmenį su prašymu pateikti patvirtinimą dėl ieškinio reikalavimų palaikymo / nepalaikymo. Suinteresuotam asmeniui į teismo pranešimus nereaguojant, arbitražo teismas ieškinį atmetė. Paties suinteresuoto asmens veiksmai (neveikimas), nutraukiant bendravimą su arbitražo teismu, lėmė tokią procesinę situaciją arbitražo teismo procedūroje. Nustatytos aplinkybės taip pat paneigia argumentus apie tai, kad suinteresuotam asmeniui nebuvo užtikrinta galimybė susipažinti su bylos procesiniais dokumentais bei pateikti atsiliepimus.

27. Suinteresuoto asmens teigimu negalėjimą dalyvauti arbitražo procese Londone taip pat lėmė sunki jo finansinė padėtis, teisėsaugos institucijų suinteresuotam asmeniui iškeltos baudžiamosios bylos, didelis skaičius civilinių bylų dėl piniginių lėšų išieškojimo. Siekiant tinkamai atstovauti suinteresuoto asmens teisėtus interesus teismo procesuose, reikalingas atitinkamas skaičius advokatų, o suinteresuotas asmuo neišgali jų samdyti. Aukščiau nutartyje nurodytos aplinkybės patvirtina, kad suinteresuotas asmuo ne tik žinojo apie arbitražo teisme pradėtą procesą, bet ir pradžioje kontaktavo su arbitražo teismu, net ir neturėdamas kvalifikuotų atstovų. Be to, kaip teisingai nurodo pareiškėjas, arbitražo procese šalies dalyvavimas išimtinai per advokatus nėra būtinas. Tai patvirtina ir aukščiau minėtas arbitro laiškas suinteresuotam asmeniui, kuriame arbitras teiravosi suinteresuoto asmens dėl naujų atstovų paskyrimo ar paties savęs atstovavimo procese. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į nurodytas aplinkybes, suinteresuoto asmens argumentus dėl to, kad tokiu būdu buvo pažeista jo teisė į sąžiningą arbitražo procesą, nes suinteresuotas asmuo negalėjo pateikti savo paaiškinimų arbitražo procese dėl finansinių galimybių neturėjimo, atmeta kaip nepagrįstus.

28. Suinteresuotas asmuo taip pat teigia, kad jam nebuvo tinkamai įteiktas Dalinis sprendimas. Pagal LMAA arbitražo sąlygų 25 punktą priėmęs sprendimą, teismas kuo greičiau apie tai raštu informuoja šalis, pranešdamas: a) teismo mokesčių ir išlaidų sumą ir b) kad sprendimas šalims bus siunčiamas ar jį bus galima pasiimti, sumokėjus visą sumą. Pranešimo stadijoje nei sprendimas, nei jokia jo kopija nėra įteikiami šalims ir teismas turi teisę atsisakyti įteikti sprendimą ar jo kopiją šalims, išskyrus atvejus, kai visiškai sumokėti proceso mokesčiai ir išlaidos. Iš į bylą pateikto Londono arbitražo teismo 2020 m. vasario 28 d. elektroninio laiško matyti, kad arbitražo šalys buvo informuotos apie priimtą Dalinį sprendimą bei joms buvo nurodyta, kad elektroninė Dalinio sprendimo kopija, sumokėjus mokesčius, yra prieinama, taip pat galima gauti atspausdintą sprendimo kopiją. Tuo remiantis atmetami suinteresuoto asmens argumentai apie jam tariamai netinkamai įteiktą arbitražo teismo sprendimą.

29. Apibendrindama aukščiau nurodytus argumentus, teisėjų kolegija sprendžia, kad suinteresuotas asmuo neįrodė Niujorko konvencijos V straipsnio 2 dalies (b) punkte numatyto arbitražo sprendimo nepripažinimo pagrindo egzistavimo.

Dėl Dalinio sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti Lietuvos Respublikoje

30. Pagal Niujorko konvencijos III straipsnį kiekviena susitariančioji valstybė pripažįsta arbitražų sprendimus privalomais ir vykdo pagal tos teritorijos, kurioje prašoma pripažinti ir vykdyti šiuos sprendimus, proceso teisės normas tolesniuose straipsniuose išdėstytomis sąlygomis. Arbitražų sprendimams, kuriems taikoma Niujorko konvencija, pripažinti ir vykdyti neturi būti taikomos iš esmės sunkesnės sąlygos arba didesni muitai ar rinkliavos, negu tie, kurie galioja vidaus arbitražų sprendimams pripažinti ir vykdyti. Pagal Niujorko konvencijos IV straipsnio 1 dalį III straipsnyje nurodytam pripažinimui ir vykdymui gauti prašančioji pusė, paduodama dėl to prašymą, pateikia:
a) reikiamai paliudytą arbitražo sprendimo originalą arba reikiamai paliudytą jo nuorašą;
b) II straipsnyje nurodyto susitarimo originalą arba reikiamai paliudytą jo nuorašą.

31. Pareiškėjas Lietuvos apeliaciniam teismui kartu su prašymu pateikė Londono arbitražo teismo 2020 m. vasario 28 d. dalinio sprendimo patvirtintą kopiją ir šio sprendimo patvirtintą vertimą į lietuvių kalbą, bei šalių 2018 m. spalio 4 d. sudarytos Frachtavimo sutarties, kurioje, minėta, įtvirtintas arbitražinis susitarimas šalių ginčus spręsti Londono arbitraže pagal LMAA sąlygas, taikant BIMCO /LMAA išlygą, patvirtintą kopiją ir jos patvirtintą vertimą į lietuvių kalbą. Tokiu būdu pareiškėjas pateikė visus užsienio arbitražo sprendimo pripažinimo ir leidimo vykdyti procedūrai reikalingus dokumentus. Byloje nustačius, kad neegzistuoja Niujorko konvencijos V straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti arbitražo sprendimo nepripažinimo pagrindai, pareiškėjo prašymas tenkintinas.

32. Išdėstytos aplinkybės sudaro pagrindą pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje Londono arbitražo teismo 2020 m. vasario 28 d. dalinį sprendimą, kuriuo pareiškėjo Univers Acier Morocco naudai iš suinteresuoto asmens PAO „Murmanskoje morskoje parochodstvo“ priteista 4 100 JAV dolerių ir 114 793,40 Eur kartu su 5 proc. metinėmis palūkanomis, proporcingai apskaičiuotomis kas tris mėnesius, skaičiuojant nuo 2018 m. rugpjūčio 31 d., t. y. paskutinės mokėjimo pagal Frachtavimo sutartį dienos, iki dienos, kurią skolininkas sumokės pareiškėjui, 5 proc. metines palūkanas nuo 248 346,75 JAV dolerių pripažintų išmokų sumos, proporcingai apskaičiuotas kas tris mėnesius, skaičiuojant nuo 2018 m. rugpjūčio 31 d., t. y. paskutinės mokėjimo dienos pagal Frachtavimo sutartį dienos, iki 2018 m. lapkričio 8 d., t. y. tos dienos, kai skolininkas šią sumą sumokėjo pareiškėjui, 16 130 Didžiosios Britanijos svarų sterlingų (GBP) arbitražo išlaidų, su sąlyga, kad jei pareiškėjas bus padengęs bet kurią dalį šių išlaidų, jis turės teisę nedelsiant atgauti iš skolininko tokią sumokėtą sumą su 5 proc. metinėmis palūkanomis, proporcingai apskaičiuotomis kas tris mėnesius, skaičiuojant nuo mokėjimo arbitražo teismui dienos iki grąžinimo dienos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo

33. Pareiškėjas Univers Acier Morocco taip pat prašė teismo priteisti jo šioje byloje patirtas 4 800 Eur bylinėjimosi išlaidas už dokumentų Dalinio sprendimo pripažinimui rengimą, kurias grindžia 2020 m. kovo 2 d. sąskaita Nr. 2020/7 ir 2020 m. kovo 12 d. mokėjimo nurodymu.

34. CPK 98 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas.

35. CPK 98 straipsnio 2 dalis numato, kad šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta Lietuvos Respublikos teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl darbo užmokesčio dydžio (toliau – Rekomendacijos). Pareiškėjo prašomos priteisti išlaidos neviršija Rekomendacijose nustatytų maksimalių dydžių.

36. Patenkinus pareiškėjo prašymą, tačiau nustačius, kad prašoma priteisti bylinėjimosi išlaidų suma viršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl darbo užmokesčio dydžio nustatytą maksimalų dydį 3 294 Eur (1 317,6 Eur (užpraėjusio, t. y. 2019 m. III ketvirčio vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis) x 2,5 (už ieškinį, Rekomendacijų 8.2 punktas)), ji yra mažintina iki 3 294 Eur ir priteistina pareiškėjui Univers Acier Morocco iš suinteresuoto asmens PAO „Murmanskoje morskoje parochodstvo“.

Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 810 straipsnio 6 dalimi, 811[1], 813 straipsniais, Lietuvos Respublikos komercinio arbitražo įstatymo 51 straipsniu,

n u t a r i a :

Pripažinti ir leisti vykdyti Lietuvos Respublikoje Londono arbitražo teismo 2020 m. vasario 28 d. dalinį sprendimą, kuriuo pareiškėjo Univers Acier Morocco naudai iš suinteresuoto asmens PAO „Murmanskoje morskoje parochodstvo“ priteista 4 100 JAV dolerių ir 114 793,40 Eur kartu su 5 proc. metinėmis palūkanomis, proporcingai apskaičiuotomis kas tris mėnesius, skaičiuojant nuo 2018 m. rugpjūčio 31 d., t. y. paskutinės mokėjimo pagal Frachtavimo sutartį dienos, iki dienos, kurią skolininkas sumokės pareiškėjui, 5 proc. metines palūkanas nuo 248 346,75 JAV dolerių pripažintų išmokų sumos, proporcingai apskaičiuotas kas tris mėnesius, skaičiuojant nuo 2018 m. rugpjūčio 31 d., t. y. paskutinės mokėjimo dienos pagal Frachtavimo sutartį dienos, iki 2018 m. lapkričio 8 d., t. y. tos dienos, kai skolininkas šią sumą sumokėjo pareiškėjui, 16 130 Didžiosios Britanijos svarų sterlingų (GBP) arbitražo išlaidų, su sąlyga, kad jei

pareiškėjas bus padengęs bet kurią dalį šių išlaidų, jis turės teisę nedelsiant atgauti iš skolininko tokią sumokėtą sumą su 5 proc. metinėmis palūkanomis, proporcingai apskaičiuotomis kas tris mėnesius, skaičiuojant nuo mokėjimo arbitražo teismui dienos iki grąžinimo dienos.

Priteisti pareiškėjui Univers Acier Morocco iš suinteresuoto asmens PAO „Murmanskoje morskoje parochodstvo“ 3 294 Eur (tris tūkstančius du šimtus devyniasdešimt keturis eurus) bylinėjimosi išlaidų.

Ši nutartis įsiteisėja nuo jos priėmimo dienos ir per 30 dienų nuo priėmimo dienos gali būti skundžiama kasaciniu skundu Lietuvos Aukščiausiajam Teismui.

Teisėjai Artūras Driukas

Dalia Kačinskienė

Danguolė Martinavičienė

---

[1] http://www.lmaa.org.uk/lmaa-bimco-clause.aspx
[2] http://www.lmaa.org.uk/uploads/documents/THE%20LMAA%20TERMS%202017%20Clean.pdf

---

Paminėta tekste:

- CPK
- CPK 810 str. Užsienio teismų (arbitražų) sprendimų pripažinimo sąlygos
- 3K-3-323/2011
- 3K-3-363/2014
- 2T-57/2013
- 3K-3-267-611/2017
- e3K-3-483-421/2015
- e3K-3-182-969/2019
- 2T-50-381/2018
- 3K-3-370/2012
- CPK 98 str. Išlaidų advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti atlyginimas